

Voorstel van resolutie

van mevrouw Sabine Vermeulen, Bart Dochy, Herman De Croo, Jelle Engelbosch, Jos De Meyer en Sofie Joosen

betreffende antibioticagebruik bij nutsdieren

Toelichting

Antibiotica kunnen dierenlevens redden en dierenleed voorkomen. Maar foutief preventief en foutief curatief gebruik van antibiotica leidt tot resistentievorming bij bacteriën. Zo worden ook wij immuun voor de antibiotica en zijn infecties moeilijker te behandelen. Het veelvuldig gebruik van antibiotica is dan ook een 'one health issue': een bekommernis voor zowel de dieren- als de volksgezondheid. Professor Jeroen Dewulf aan de UGent en voorzitter van de Raad van Bestuur van AMCRA waarschuwde tijdens de hoorzittingen over de antibioticaproblematiek in de commissie Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid op woensdag 21 oktober 2015 dat tegen het tempo waarop resistentie is toegenomen sinds de toepassing van antibiotica het zou kunnen dat er binnen 60 jaar geen effectieve resistentie meer zal zijn. Het goede nieuws is dat resistentie kan worden teruggedrongen.

Daarom werd op 2 januari 2012 de vzw AMCRA opgericht, een kenniscentrum dat gegevens over antibioticagebruik en -resistentie bij dieren verzamelt en analyseert. Op basis van dat concrete cijfermateriaal wil men een gericht antibioticabeleid uitstippelen, om zo een rationele reductie van het antibioticagebruik te realiseren. AMCRA wordt ondersteund en gefinancierd door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV), het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG), het Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee (BAPCOC), de Algemene Vereniging van de Geneesmiddelenindustrie (pharma.be), Agrofront (Boerenbond, Algemeen Boerensyndicaat en Fédération Wallonne de l'Agriculture), de Beroepsvereniging van Mengvoederfabrikanten (BEMEFA), de Nederlandstalige Gewestelijke Raad van de Orde der Dierenartsen (NGROD) en de universiteiten van Gent en Luik.

Sinds 2007 worden in België verkoopsgegevens van antibiotica in de dierengeneeskunde bijgehouden voor zowel landbouwdieren als gezelschapsdieren. Deze gegevens zijn gebaseerd op de middelen die werden verkocht door groothandelaars-distributeurs maar ook via gemedicineerde voeders.

In vergelijking met 2007 was er in 2014 een daling van 24,5% in de totale verkoop van antibiotica. Na een daling van 6.9% in 2011-2012 en van 6.3% in 2012-2013, is er in 2014 echter terug een stijging van de

verkoop van antibiotica vastgesteld in de veeteelt van 1,1 procent, en bij de voor de volksgezondheid meest kritische producten zelfs een stijging van 3,3 procent. De stijging situeert zich zowel bij de met antibiotica gemedicineerde voormengsels als bij de andere antibiotica. In 2014 zijn er geen bijzondere diergezondheidsproblemen geweest die een stijging van de verkoop van antibiotica zouden kunnen verklaren. Een mogelijke verklaring die de onderzoekers aanduiden, is een verminderde aandacht voor een verantwoord en restrictief antibioticagebruik door alle betrokken partijen. Mogelijks is de verhoging ook mede te verklaren door het preventief inkopen van antibiotica naar aanleiding van de invoering van de federale antibioticataks vanaf 1 juni 2014. Tevens moet er rekening gehouden worden met de voorlopige beperkingen van de beschikbare gegevens. De gegevens van het BelvetSac-rapport (Belgian Veterinary Surveillance of Antimicrobial Consumption), waaruit bovengenoemde cijfers afkomstig zijn, werden gecollecteerd op het niveau van de groothandelaars-distributeurs en bieden bijgevolg slechts een indicatief inzicht op het gebruik bij de eindgebruikers. Daarnaast is er eveneens een gebrek aan diersoort specifieke data. Bijgevolg dringt de nood zich op aan een meer gedetailleerd systeem welke meer inzicht kan bieden op het antibioticumgebruik per sector (diersoort specifiek) en per eindgebruiker.

Maar er wordt aan gewerkt! De landbouwsector zette proactief in op de samenwerking met de andere partners onder AMCRA (Antimicrobial Consumption and Resistance in Animals) voor het uitrollen van een datacollectiesysteem. De sector investeert jaarlijks €800.000 in dit systeem dat eind 2016 operationeel zou moeten zijn. Het systeem bestaat uit een databank waarbij elk Belgisch veebedrijf het antibioticumgebruik moet registreren om het antibioticumgebruik bij nutsdieren transparanter te maken. Aan de hand hiervan kunnen veehouders en dierenartsen weten hoeveel antibiotica zij gebruikt hebben en dit vergelijken met andere gegevens zoals het gemiddeld gebruik. Op die manier kunnen grootgebruikers of veelverschaffers geïdentificeerd en gericht voorgelicht en gesensibiliseerd worden.

Door de stijging van de verkoop van antibiotica in 2014, na twee jaren van daling, lijkt de haalbaarheid van de drie strategische doelstellingen die alle leden van AMCRA onderschreven hebben, in gevaar te komen. Deze doelstellingen waren: het totale gebruik van antibiotica halveren tegen 2020; het gebruik van de meest kritische antibiotica tegen 2020 met 75 procent doen afnemen; het gebruik van de met antibiotica gemedicineerde voormengsels te halveren tegen 2017. Daarnaast zijn er nog zeven operationele doelstellingen, namelijk:

- een omvattend datacollectiesysteem tegen 2016,
- de opmaak van een bedrijfsgezondheidsplan per veehouderijbedrijf,

- het opstellen van streefwaarden voor het gebruik van antibiotica per bedrijf en per dierenarts,
- het uitsluiten van antibiotica voor preventief gebruik en het promoten van alternatieven zoals vaccins,
- blijvende sensibilisatie,
- controle bij verschaffers en gebruikers, transparantie in de resultaten daarvan, en handhaving,
- monitoring van data m.b.t. antibioticumresistentie en ontsluiten ervan

Sensibilisering is essentieel. Onder Vlaamse bevoegdheid liepen er enkele demoprojecten, zoals het project 'Verantwoord gebruik in de intensieve veehouderij' gericht op de varkenssector, de pluimveesector en de vleeskalversector. Ook bekend zijn de projecten 'Verantwoord gebruik van antibiotica in de Vlaamse melkveehouderij door communicatie, opleiding en begeleiding' en 'Duurzame melkveehouderij door verantwoord gebruik van diergeneesmiddelen', met als doel een meetlat te ontwikkelen waarmee de melkveehouders hun bedrijfssituatie kunnen vergelijken met het Vlaamse gemiddelde welke worden gefinancierd door de sector (Boerenbond, Integrale Kwaliteitszorg Melk, Belgische Confederatie Zuivel en uitgevoerd door UGent met ondersteuning van het Melk Controle Centrum Vlaanderen).

In juli 2015 startte een nieuw project: 'Een goede start van jonge vleeskuikens, de sleutel voor lager antibioticagebruik, beter dierenwelzijn en een verhoogd bedrijfsmanagement'. Er wordt inzicht verworven in de huidige manier van werken via een monitoring door bedrijfsdierenartsen.

Via het promoten van een meer oordeelkundige toepassing, een strenger hygiënisch management op de veebedrijven en nieuwe wetenschappelijke kennisopbouw wordt op Vlaams beleidsniveau gewerkt aan de reductie van het antibioticagebruik in de veehouderij.

Vlaanderen exporteert veel vlees naar het buitenland. Momenteel heeft het Vlaamse vlees internationaal een uitstekende reputatie op het vlak van veiligheid. Die reputatie kan in het gedrang komen als er geen kordaat preventief beleid tegen overmatig antibioticagebruik komt. Dit correspondeert met de bekommernis van de Wereldgezondheidsorganisatie, die de problematiek van het antibioticagebruik beschouwt als één van de drie grootste prioriteiten wereldwijd inzake volksgezondheid. Het voorbeeld van Nederland, dat net als Vlaanderen heel wat vlees exporteert, leert ons dat een streng antibioticabeleid een extra marketinginstrument kan worden voor de promotie van ons kwaliteitsvlees. Voorwaarden zijn wel dat het antibioticagebruik effectief daalt ten gevolge van een omvattend beleid en dat de dierengezondheid niet in het gedrang komt.

Het is bijgevolg belangrijk dat investeringen in een verbetering van hygiëne en stalkwaliteit blijvend aangemoedigd worden om op die manier het gebruik van antibiotica te voorkomen. Hier kan Vlaanderen stimulerend en sturend optreden via het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds.

Aangezien het verantwoord gebruik van antibiotica zowel de producent als de consument aangaan, is permanente aandacht hiervoor aangewezen. In dat verband wijzen we naar het tweejaarlijks Landbouwrapport, dat in aanvulling van de jaarlijkse rapporten over het antibioticagebruik een aangewezen instrument is om over de beleidsaspecten expliciet te rapporteren.

Voorstel van resolutie

Het Vlaams Parlement,

gehoord:

- tijdens de hoorzitting over het antibioticumgebruik in de veehouderij in de Commissie Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid van 21 oktober 2015 in het Vlaams Parlement:
  - 1° de voorzitter van AMCRA - Kenniscentrum inzake antibioticagebruik en resistentie bij dieren;
  - 2° vertegenwoordigers van de Algemene Vereniging van de Geneesmiddelenindustrie;
  - 3° vertegenwoordigers van de Beroepsvereniging van de Mengvoederfabrikanten;
  - 4° vertegenwoordigers van de Boerenbond en het Algemeen Boerensyndicaat;
  - 5° de voorzitter van de Nederlandstalige Gewestelijke Raad van de Orde der Dierenartsen;
- de verschillende tussenkomsten in het kader van de gedachtewisseling over het antibioticumgebruik in de veehouderij met Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw in de Commissie Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid van 21 oktober 2015 in het Vlaams Parlement;

overwegende

- dat het voorkomen van antibioticaresistentie behoort tot de drie belangrijkste prioriteiten van de Wereldgezondheidsorganisatie;

- dat in het Europees parlement op dit moment twee Europese verordeningen worden behandeld over het algemeen gebruik van dierengeneesmiddelen enerzijds, en het gebruik van gemedicineerde veevoeders anderzijds, waaronder de uitwerking van een Europees diergeneesmiddelen databank waardoor het aanbod van verschillende soorten antimicrobiële middelen beter kan worden opgevolgd alsook de verkoopvolumes gemonitord kunnen worden;
- de prioriteiten van Europa 2020 van de Europese Commissie, meer bepaald een "intelligente, duurzame en inclusieve groei";
- de drie strategische en zeven operationele doelstellingen van AMCRA vzw en het voornemen om via AMCRA vzw een beleid gericht op reductie van het antibioticagebruik uit te stippelen;
- de resultaten van het BelVetSac National Consumption rapport 2014, waaruit blijkt dat de verkoop van antibiotica bij dieren sinds 2007 is afgenomen met 24.5% maar in 2013-2014 een lichte stijging kende, na twee jaren van gevoelige afname;
- dat Vlaanderen, naast de federale overheid die bevoegd is voor het toezicht op antibioticagebruik en hygiënische bedrijfsvoering, een antibioticadaling kan helpen realiseren vanuit zijn bevoegdheden op het vlak van sensibilisering, preventie, advisering, landbouw investeringssteun en promotie van gezonde landbouwproducten;
- dat in het kader van dierengezondheidszorg en dierenwelzijn de toegang tot verantwoord antibioticagebruik gegarandeerd moet blijven;

stelt vast dat:

- Er nog een gebrek is aan een gedetailleerd monitoringsysteem dat meer inzicht kan bieden op het antibioticagebruik per diersoort en per eindgebruiker;
- De landbouwsector in samenwerking met andere partners onder AMCRA inmiddels werk maakt van een datacollectiesysteem waarin van elke veehouder gegevens met betrekking tot het antibioticagebruik worden geregistreerd;
- Vlaanderen een grote exporteur van kwaliteitsvlees is en een transparant beleid gericht op verminderd antibioticagebruik imagoversterkend kan werken in binnen- en buitenland;

- Het terugdringen van antibioticagebruik een 'one health'-fenomeen is, dat zowel gevolgen heeft voor de dieren- als de volksgezondheid;
- De aankoop van antibiotica een significante economische kost is en een verminderd antibioticagebruik leidt tot lagere bedrijfskosten voor de veehouders;
- de rol van de dierenartsen in voorschrijven en/of toedienen van antibiotica, en hun relatie met de veehouders, primordiaal is;

verzoekt de Vlaamse regering,

1° in te zetten op de verdere bewustmaking van veehouders en groepen die mogelijks nog niet bereikt worden over het belang van effectief en verantwoord antibioticagebruik bij dieren door sensibilisering en voorlichting;

2° Bij de toekenning van onderzoekskredieten bijzondere aandacht te hebben voor onderzoekinstellingen die alternatieve behandelingen en innovaties op het gebied van infectiepreventie ontwikkelen;

3° In de voorlichting van demoprojecten de nadruk leggen op de potentiële positieve bedrijfs-economische gevolgen van antibioticareductie en aantonen dat met een goed bedrijfsmanagement het antibioticagebruik gereduceerd kan worden zonder dat de productieresultaten hieronder lijden;

4° In het kader van een goede bedrijfsvoering veehouders aan te moedigen om de hygiëne en stalkwaliteit van hun infrastructuur verder te verbeteren en hen hierbij actief te wijzen op de mogelijkheden voor investeringssteun bij het Vlaams Investeringsfonds;

5° Bij de binnen- en buitenlandse promotie van het vlees uitdrukkelijk aandacht te besteden aan de voedselveiligheid en daarbij verantwoord antibioticagebruik als promotieargument te benadrukken;

6° Binnen het landbouwrapport expliciet aandacht te besteden aan de inspanningen op Vlaams niveau rond een beleid dat streeft naar een verantwoord antibioticagebruik.

Sabine Vermeulen
Bart Dochy
Herman De Croo
Jelle Engelbosch

Jos De Meyer
Sofie Joosen